

KTORYŻ (428) *pron*

W pisowni rozłącznej: ktory że (5).

-ó- (19), -o- (3); -o- *MurzHist* (2); -ó- : -o- *MurzNT* (3 : 1).

sg m N któryż (135). ◇ *G* którógóź (26); -é- (4), -(e)- (22); -óź (1), -oź (1) *MurzNT* (1 : 1), -(o)ź (24). ◇ *D* któr(e)muż (22). ◇ *A pers* którégóź (16); -égo- (3), -(e)go- (13); -óź (1), -(o)ź (15). *subst* któryż (11). ◇ *I* którymże (4), któr(e)mże (1); -ym- (1), -em- (1) *BielŻyw* (1 : 1). ◇ *L* którymże (4). ◇ *V* któryż (2). ◇ *f N* któraż (29), któr(a)ż (22). ◇ *G* któr(e)jże (3), któryż (1) *GórnRozm*. ◇ *D* któr(e)jże (4). ◇ *A* któraż (21). ◇ *I* któraż (4). ◇ *L* któr(e)jże (2). ◇ *n N* któreź (18); -éź (1), -(e)ź (17). ◇ *G* którég(o)ź (9); -é- (1), -(e)- (8). ◇ *D* któr(e)muż (1). ◇ *A* któreź (7); -eź (1), -(e)ź- (6). ◇ *I* którymże (1) *OpecŻyw*, któr(e)mże (1) *Diar*. ◇ *L* którymże (4). ◇ *pl N m pers* którzyż (21) [*w tym*: -rzi- (2)], którzy *BielŻyw* (2). *subst* któreź (25); -eź (4), -(e)ź (24). ◇ *G* którychże (5). ◇ *D* którymże (2). ◇ *A m pers* któr(e)ź (2) *BielŻyw*, *WujNT*, którychże (1) *CzechRozm*. *subst* któr(e)ź (16). ◇ *I m* któr(e)miż (1). *f* któr(e)miż (1). ◇ *L* którychże (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.

I. Zaimek przymiotny „który” wzmocniony partykułą „-ż(e)”; *qui Mącz; ecquisnam Cn* (342) :

1. Względny (178) :

A. Wprowadza podrzędne zdanie przydawkowe (70) :

a. W odniesieniu do rzeczownika wyrażonego bezpośrednio [*w tym*: zdanie przydawkowe w stosunku do rzeczownika określanego w postpozycji (39), w antepozycji (1)] (40) : każdy łznych na placzw włchrankw nałchego dworv, ktoryz ym bandzye vkazan [...] biczy ma na łzwym konyw *MetrKor* 26/62v; *BierEz* F3; *OpecŻyw* 10, 54, 60v, [155], 164, 191; *PatKaz II* 24, 46, 51v; *PLato* [...] łie narodził, z oicza Arifłona, á z matki Perictoniy, któraż od Solona mądrego była poźła. *BielŻyw* 78, 38, 96, 113, 114, 119 (10); *BielŻywGlab nlb* 15; *GlabGad* Fv; *MiechGlab ktv*, 27; *MurzHist* 13; áby go Pan Bog raczył obronić od łprzećiwnikow iego/ ktorzyłz na on čás ták łie byli przećiwko iemu włádzili *LubPs* G3; *HistRzym* 44v; Ale wracáiąc fię do rżeczy od ktorzyżem odfłąpił [...] włpomnię y owe wykřętniki *GórnRozm* Hv; *CzahTr* E3v.

Połączenie: »ktoryż to« (9): aby czlouyeka odkupyl ktoregołch to podczasem łtworzycz myal *PatKaz II* 30, 55, 58v, 74; *BielŻyw* 123; *Mącz* 363c, 493c; Ktoryż tho był vkrzyżowan/ włtał iefł z marthwych włzechmogący Pan *ArtKanc* E19v, E9.

a. Rzeczownik określany ze zdania nadrzędnego powtórzony przy „któryż” (1) :

Połączenie: »ktoryż to« (1): *KAmphora* iefłh ziele s ktoregoź to ziele włłącza łie iakoby žiwicza *FalZioł* I 70b.

b. W odniesieniu do rzeczownika wyrażonego pośrednio przez przymiotnik dzierżawczy (1) : fwą łkaze wzięło/włfłyfłtko przyrodżenie ludzkie/ zazdroścy Diabelłkiew. (-) Ktoryłz tento grzech łam łpłó! [*!*] (*kust*) dzy (-) *SeklPieś* 31.

c. W odniesieniu do zaimka przy rzeczowniku. Zdanie przydawkowe objaśnia osobę, przedmiot lub zjawisko wyrażone przez rzeczownik, a wskazane, wyodrębnione lub uogólnione przez odpowiedni zaimek [*w tym*: poza **a.** zdanie przydawkowe w stosunku do zaimka z rzeczownikiem zawsze w postpozycji] (22) : *OpecŻyw* 29, 187v; [*wesele*] łpoczáczya tey myley panⁿy ktoráłch ym wzwyafłoual anyol/

gabryel *PatKaz II* 75v, 82v; *BielŻyw* 124, 150, 152; áby thwe dzieci bogowie záchowáli tákowey zły przygody/ w ktoreyżem ia ieft nine *HistRzym* 21, 2v, 35v.

Połączenie: »ktoryż to« (5): przydzye wrychle ta panna korałz to porodzy boga *PatKaz II* 57v, 56 [2 r.], 57; dáwa nas ku wychowániu rybithwowi/ ktory ieft káždy prálat/ ktoryż to ma wychowác grzełznego człowieká w dobrych vczyńkách *HistRzym* 40v.

α. Z zaimkiem w drugiej części zdania nadrzędnego oddzielonej od rzeczownika interponowanym zdaniem przydawkowym [w tym: niezgodność rodzaju gramatycznego zaimka z rzeczownikiem (1)] (3): Bijas śwą opatrnofoią nie doftatek ktoriż w miefcie mieli tak to naprawił. *BielŻyw* 14; oto iuż łława korażem przez mądrołć á panowanie miał, ta przełtała *BielŻyw* 163.

W połączeniu z zaimkiem wskazującym (1): KROłowi nád wżemi krolmi, á Pánu nád pány/ ktoryż on łam nieśmiertelność ma/ iemuż bądź cześć y chwałá wieczna. *ArtKanc* VI3.

β. Rzeczownik określany ze zdania nadrzędnego powtórzony przy zaimku „któryż” (4): thego rok v nyemaczie nam thich vpomynkow. łlothich. y łvkyen przifilacz ktoresz vpomynky opyffłane łą wthim nałzim łyfczye *LibLeg* 10/97, 11/84, 86v.

Połączenie: »ktoryż to« (1): modlyły łyą [...] aby [Bóg] raczył tą panną na łzwyath dacz korałz to panna ma porodzycz zbauczyela *PatKaz II* 60.

d. W odniesieniu do przydawki przymiotnikowej lub liczebnikowej przy rzeczowniku. Zdanie przydawkowe zawiera rozszerzenie lub uzupełnienie jej treści; zawsze w postpozycji (7): *BierEz* O4v; Má wielki ij pożyteczny czyfcietz cirpliwy człowiek/ ktoryż cirpiątz krzywdy ij mierzączki/ więcéy żaluie ijnłłégo złołci/ niźli fwe krzywdy *OpecŻyw* 191; Przyłzedłem pothym ku trzećiemu obrázowi ktoryż miał płałzcz złoty *HistRzym* 3, 3v.

Połączenie: »ktoryż to« (2): przetołz [*Panna Maryja*] łzwyeczyła wzyuoczye łzwyątey anny jako nayałznyeyłcha gwyazda/ korałz to daua łzwyatłofzcz łzwyatu s łyebye *PatKaz II* 82v; *FałZioł* [*7]v.

α. Rzeczownik z połączenia z przydawką ze zdania nadrzędnego powtórzony przy zaimku „któryż” (1): Bo tznoty/ a grzechy łtátz łpolem niemogą w łertzu czyłtem/ którym że łerce^m człowiek widzi boga milego *OpecŻyw* 37.

B. W funkcji zaimka wskazującego (108):

a. Wprowadza zdanie rozwijające pozornie przydawkowe, niekiedy uwagę nawiasową (45):

α. W odniesieniu do rzeczownika ze zdania poprzedzającego: i (a) ten, on (32): [*Jezus*] połłál kniéy [ku *Pannie Maryjej*] aniola/ ktoryż ią od niego vcżliwie pozdrowił rzekątz *OpecŻyw* 177v, [27]v, 140, 153v, 166v; *PatKaz II* 81v; Then [*Solon*] Atenłkim panom wyborne vłtanowił prawa (ktoreż potim rzymianie odnich wziąwłzi imi łie łprawowowali [!]) *BielŻyw* 5, 1, 55, 63, 77, 107, 111; *GłabGad* A2v, A7, B6v, E2v; poleżawłzy ofm dni w Bolczifku na morawę łie vdali, koraż więcéy niź przez czały miełiącz mieczem y ogniem pułtołzyli wolno. *MiechGłab* 14, 18; włłapni ponyedzialek łnym odełchłł wnoczi thu do poznanya skthorałz wełzpolek y łchathamy thu iefłth pogiman *LibMal* 1548/138v; *SeklPieś* 31; *Leop* 1.*Esdr* 6/5; *BielKron* 78v; ymię sławnego zápásniká z Crotá/ ktory cąłego wołu nołł/ kóregoż ná ofłátek pięłcią zábił. *Mącz* 221c; *HistRzym* [2] [2 r.].

1) Odnośny rzeczownik lub jego synonim ze zdania poprzedzającego powtórzony przy zaimku „któryż” w zdaniu rozwijającym (6) : Tu rozmyflay [...] ijch [aniołów] z bożęgo narodzenia wefole radowanié/ ktoreż wefele też nám pán buog da po tym żywocie *OpecŻyw* 16v, 37v; *MiechGlab* 1.

Polączenie: »ktoryż to« (3): *PatKaz II* 58v; *BielŻyw* 12; przyłli aże do Połowczow/ ktorzyfz to Połowczy był lud przy brzegu morza Euxinum *MiechGlab* 2.

β. W odniesieniu do imiesłowu lub liczebnika ze zdania poprzedzającego z odpowiednim rzeczownikiem przy „ktoryż” (2) :

Polączenie: »ktoryż to« (2): ieft [ryż] fmake nieczo cirpniącęgo/ koraż to cierpnością trzewa zatwardza *FalZioł* III 25c; Wfzakże tha iedność/ z czymkolwie fie złączy dwoie czyni/ koraż to dwoicza początek wfzelkiego mnożenia ieft wezwana *KłosAlg* A2.

γ. W odniesieniu do czynności albo sytuacji przedstawionej jednym lub więcej czasownikami w tekście poprzedzającym zdanie rozwijające. Zawsze z odpowiednim rzeczownikiem (najczęściej odślownym) wyjątkowo z odpowiednim przymiotnikiem w połączeniu z obojętnym rzeczownikiem przy „ktoryż” (11) : Wól też ij ofiel boga znaiątz/ do iałli przyłtąpili/ iakoby zwierżęta rozu^mné/ na kolana fwé pokłęknelij/ przez fwé nofdrze dychaiątz fyna bożęgo z ziebionęgo/ parą fwą zagrzewali. O którym że fyna bożęgo narodzeniu vbogie^m/ Biernát fwięty mowi *OpecŻyw* 15v, 58v; *BielŻyw* 68, 100; Roku cżterzy cżęłci fą/ ktoregołz rozdziału początek iefth Sloncze fwem biegiem pod dwanałcie znamion niehiełkich. *FalZioł* [*8]v; *WróbŻołtGlab* A5; Nyklya prufcziriego fyna fkołzczyana namowyel fłoba precz za kthorałch Namowa then tho Nykyell fyedm grzywyen pyenyedzi Mathcze fwey wzyall nad yey wyadomofcz *LibMal* 1548/139.

Polączenie: »ktoryż to« (4): *BielŻyw* 114, 124; o tym nawięcey ma być nałze myłlenie y żądza, żebyłmy fie zawłze radzili o rzeczach pocżciwych [...] ktoreyżeto rady nawięcey dołtaniemy, cżytaiąc a wpamięć fobie bierząc piłma, dzieie, y też mądre nauki *BielŻywGlab nlb* 15; *WróbŻołtGlab* A3.

b. Wprowadza zdania rozwijające z odcieniem zdań przeważnie podrzędnych okolicznikowych (12) :

α. Okolicznikowego przyczyny: bo ten, on (4) : *OpecŻyw* 43v; ta myła panna yełth zwyecznołfczy połzwyączone/ y ftała fyą kołzczyolem bołkyem korażłz połzwyączył nayuyłfy byłkup oczyecz nyebyelky zwyecznołfczy fwey *PatKaz II* 39v; wglądaiąc ná morze płakała fwey miłey matki/ koraż była do morzá wrzuconá/ á oycá fwego ktoryż po morzu w żałości błądził. *HistRzym* 18v.

β. Wprowadzającego uzasadnienie, rację lub przesłankę dla twierdzenia lub sądu wyrażonego w zdaniu poprzedzającym: jako że; skoro ten, on (4) : Rzeklem naprzod/ ijż rozmyłłanie żywota Iezufa milego/ nauczá niedbatz cielełnych ij zrađnych rołkoffy albo kochania/ przykład tego w fwięte Cecyliij/ koraż tako byla fwe ferce napelnila/ ij żađny grzech miełtza w niey miełz niemogl *OpecŻywPrzedm* C3v; *PatKaz II* 31.

Polączenie: »ktoryż to« (2): nycz cżyłthfżęgo bycz nyemoze po fynu bozem yako ta myła panna korałch to przed początkyem fżwyata yełth oczyłfczyona y połzwyączone *PatKaz II* 40v; *BielŻyw* 119.

γ. Okolicznikowego czasu: gdy, wtedy, gdy ten, on (1) : Ten Solon gdyż iuz łtary był [...] Piłiftratowi okrutnikowi, ktoryż chciał Atteny mieć, y innym miełfcżanom ktorzy fie chcieli piłiftratowi poddać mocno odparł. *BielŻyw* 5.

δ. Okolicznikowego przyzwolenia: choć ten, on (2) : A gdyż go [Sokratesa] Albiciades [!] pytał [...] czemu Sokrates Xantipę żonę śwarliwą w domu chował któraż go wednie y w noci śmuciła, odpowiedział *BielŻyw* 47, 5.

ε. Zdanie rozwijające z odcieniem zdania wynikowego: Więc; toteż ten, on (1) : Syn boży [...] obral sobie matką dzyeuczą Maryą o nacyfithszą panną któraśch była zachouana od grzechu y poźwyczył zwyecznośczy y wnąthrznośczy y zyuoth *PatKaz II* 39.

c. Występuje jako dopełnienie w zdaniu podrzędnie złożonym zawsze wysunięty przed spójnikowy wskaźnik zespolenia (3) : Ktorąż [Matkę Chrystusową] gdy tak wefele w pirwłfy kor z śpiówanijm wprowadzili/ wśłytka rzéłłá niebiełká przywitowatz ij chwalitz iéy świętą miłostz poczęła. *OpecŻyw* 182v; Arifton od Achadeniey [!] małego śina platona Socrateśłowi przywiodł, aby go piśmu y dobrim obyczaiom uczył. Ktoregoż Sokrates gdy widział rzekł, toć iest ten łabęć, kthory mi iest z Achadeniey od bogini Veneri prziniełion. *BielŻyw* 79; *LibLeg* 11/136.

d. Występuje jako dopełnienie w zdaniu nadrzędnym: tenże, onże (1) : A gdyśch tak był auguśtyn śzwyąthy wtakym roźmyślany modłacz śyą naśzwytłzey pannye ktoremuś othpouyedzyla panna Marya *PatKaz II* 35v.

e. Występuje jako wskaźnik nawiązania: a ten, on (47) : Gdy śie iednego czaśu Dyogenes będąc iuż śtarim brał na igrę którą Olimpiacum zwano, tam od zimnicze był na drodze morzon, [...] przykazał przyiacielom [...] aby ciało iego nie pochowane zośtawili, ktoremuś rzekli, żebygo zwierzętha poźrzeć mieli, ale on rzekł *BielŻyw* 77, 17, 22, 35, 46, 47 (18).

Połączenie: »ktoryż to« (9): Gallenus lekarz po wśitkim świecie znamienity. Był rodem z Pergamu w Azyey. Ten Ipocraśow wykładacz był w Attenach w Allexendryey, w Rzymie za czaśu Antoninśa Piufśa. Ktoryżto LXXX y VII. lat żyw był, á wiele pożytecznych ksiąg po śobie zośtawił *BielŻyw* 139, 129; *ZapKościar* 1579/3v, 1580/17, 1581/19v, 20, 21; *StryjKron* 275; *ArtKanc* A8.

α. W połączeniu z rzeczownikiem z tekstu poprzedzającego (20) : yako ya yda z myrośława kthory my był dzyath śyaczkowycz kthore dzysch zową dzyvracze kthorysch dziath moy zatrzymał tha tho nywa zaprawem *ZapWar* 1525 nr 2345; *FalZioł* [+].

Połączenie: »ktoryż to« (18): *Mącz* 69c, 109c, 502b; za Summę marc. dwadzieścia y Siedm liczby pruskiej, zpulmorgiem y skawliami ogrody łakami, in Summa co do tego pliacu nalieży, przedaiąc iako swoię wlaśność, ktoreśz tho piędniadze zupelna podniośwłży przerzeczonny Bartośz zwarka Szoltis, Pawłowi Wroblowi, z dobrej zapłathy iest podziękował *ZapKościar* 1580/11v, 1579/2, 2v, 3, 1580/4, 4v (15).

2. Pytajny: jakiż, co za. Wprowadza zdanie pytajne. Pytanie dotyczy przydawki lub orzecznika [w tym : z rzeczownikiem domyślnym z najbliższego kontekstu (13)]; *qui Modrz, PolAnt, Vulg* (164) :

A. Wprowadza pytanie niezależne (161) :

a. Zwykle (82) : *OpecŻyw* 65v; *PatKaz II* 83v; *FalZioł* V 103v; *SeklKat* D3v, D4, E4v, Gv, O3; A tak nye toć śą owoce/ po kthorych fałłfywego proroká poznác. (–) Ktoreśz? (–) Náuká/ brácie miły/ náuká. *KromRozm I* C4v, M3v; *MurzNT Luc* 15/8; *KromRozm II* r4, x3v; *KromRozm III* O2v; *KrowObr* 18, 41v, 61v, 72v, 76v; co iesth zá niepráwość náśzá? y kthoryśz iesth grzech náśz kthorymeśmy zgrześzyli Pánu Bogu náśśemu? *Leop Ier* 16/10, *Is* 66/1; *BibRadz* 4.Esdr 3/32; *RejAp*

59; Rzekł iemu krol. A ktorefz przyrownanie ma ten sługá ku czterem żywiołom? Odpowiedział iemu rycerz *HistRzym* 110v; *RejPos* 139v; *CzechRozm* 6, 158v, 164v, 177v; Ktoreż tedy lekárstwo/ a iáko będzie przyłożone ná ten wrzod *ModrzBaz* 64v; *SkarJedn* 91; *CzechEp* 97, 141; á ktoreż są vczynki grzeźnych/ iedno złe/ á nikczemne/ ktore nie záflugiá iedno potępienie? *WujNT* 537, *Mar* 11/28, s. 525, *Rom* 3/27, 1.*Car* 9/18, 1.*Thess* 2/19 (8); *SkarKaz* 156b, 276a, 312a, 578b.

Połączenie: »ktoryż to« (25) : *PatKaz II* 83v; rzekł im: Weźmićye ducha S. Ktoregoż to ducha fwyętego? Onego ktorego im był obycał/ ducha prawdy *KromRozm II* g, d4; *KromRozm III* B7v, C3v; I ktoryfz to ieft owoc winney máćice? niemożefz rzec/ áby wodá/ ále tylko lámo wino, *KrowObr* 122v, 59v; *Leop Is* 66/1; *RejAp* 143v, 152, 163; *RejPos* 79, 351v; *BiałKat* 108v; *CzechRozm* 259v, 53v, 258; *ModrzBaz* 79v [2 r.]; *CzechEp* 180; *LatHar* 196; A ktoreż to iárzmo Páńskie łodkie y brzemię lekkie; iedno przykazania iego? *WujNT* 47; *WysKaz* 24; *SkarKaz* 276a, 578b.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl [w tym: „któryż” w połączeniu z rzeczownikiem (2)] (7): odpowiedział im Iefus/ Wielém wám dobrych vczynków pokázal zoica moie⁸⁰/ dlá ktoregofz mię ftych to vczynkow kamionuiecie? *MurzNT Ioann* 10/32; *BibRadz Ioann* 10/32; *GórnDworz* Gg7; *BudNT Ioann* 10/32; A ná ktorąż go [Jezusa] wždy tablicę ze dwu położyć chcećie? poniewafz dwie tylko od BOgá podáne były *CzechRozm* 174v; *ModrzBaz* 58; *WujNT Ioann* 10/32.

Wyrażenia [zastępują zaimki pytajne, przeważnie przysłówkowe]: »dla ktorejże przyczyny, prze ktorąż przyczynę« = *dlaczegoż* (1 : 1): Zátym rzekł Pan Abráhámowi/ Prze ktorąż wždy przyczynę [Ad quid hoc (marg) Ut quid (-)] śmieie fię Sará *BibRadz Gen* 18/13; *CzechRozm* 95v.

»ktoż rzecz« = *coż* (1): Nad to powieðał/ ku ktoreyże rzeczy przypodobimy [Et dicebat: Cui assimilabimus] Krolefthwo Boże? *BibRadz Mar* 4/30.

»ktorymże sposobem, w ktoryż sposob« = *jakże* (1 : 1): *BibRadz* *4; Quorsum igitur haec spectat oratio, A w którizefz wđi fpołób to rzekł. *Mącz* 344c.

b. Retoryczne (79) :

α. W założeniu odpowiedź negatywna: „żaden”, „żaden inny ” lub **pozytywna**: „każdy” (przy zaprzeczym orzeczeniu) (76) : *RejLas* w. 14; *RejKupSekl* a4v; Ktoráfz ochłoda człowieka potępionego potkać może? *MurzHist* S3; *MurzNT* 78v; A ktoż może być wyętlá kaźń nad śmyerć? *KromRozm II* 14v, h4v; *Diar* 46; *LubPs* gg3 [2 r.]; *KrowObr* 235; *BibRadz* 1.*Par* 17/21, 2.*Par* 32/14, *Iob* 34/7, *Ps* 88/49, 1 *Dor* 15/32, *Gal* 4/15; Ktoryż thákowych dziwow vczył Doktor święty? Ktoryż te⁸⁰ podeprze dowod z piłmá wzięty? *GrzegRóżn* N3; *KwiatKsiąż* H; *RejAp* 151v; *GórnDworz* H2v; *HistRzym* 125v; O zátwardzyáley głowy ludzye/ [...] Y ktoregoż Proroká nye przełádowali oycowye wáfzy? Abo izali nie zábili ktorykolwiek powieðał o przyfciu fprawyedliwego onego *RejPos* 22v, 17v, 42v, 56v, 63v, 90 (9); *BiałKat* 281; *KuczbKat* 55; *RejZwierc* 42 [2 r.], 227v; *WujJud* 243; Ktoż tedy wolność [Quam igitur libertatem] kmiećiowi twemn zołtawniełz? Nie ieft wolen od dawania dzieśięcin/ áni od płácenia czynfzow [...] niema żadney wolności ftarác fię o wrzędy/ ktorą ty wízytkę małz zupełną. Ktoż fię przeto wolność [Quae igitur libertas] zołtawa? *ModrzBaz* 89, 98v, 105, 124v, 132; *CzechEp* 113; *NiemObr* 144; A ktoryż zołádek to wytrzyma? by był wiáre [!] żelázny/ muśi fię pukác *WerGość* 226; *WisznTr* 34; *OrzJan* 20, 41; *LatHar* 268, 595; *WujNT Rom* 6/21, *Apoc* 18/18; *SkarKaz* 161b, 579b; *GosłCast* 66; *SkarKazSej* 687a.

W połączeniu z przyimkiem „z” + G pl (10): Y ktoremuż z Aniołów [Ad quem autem angelorum] kiedy rzekł? Siedz ná práwicy moiey *BibRadz Hebr* 1/13, *Is* 36/18, 20; *CzechRozm* 36v [2 r.], 45; *WujNT Hebr* 1/5, 13, s. 754 [2 r.].

Połączenia: »ktoryż inszy« (4): A ktoreż infze iest potomstwo Kainowe [Quae est Caimi proles alia] [...] iefliże nie ci są/ co tak wiele przyczyn dawaią do mężoboyłtwa? *ModrzBaz* 30v, 67v; *OrzJan* 16, 41.

»ktoryż to« (3): *KrowObr* 87; *RejPos* 42v; Y ktoryż to człowiek słychał/ by fie tak sam BOG zniżyć miał *ArtKanc* B6.

Wyrażenia: »ktoż rzecz« = cóż (2): A kthoraż cie iuż fzczeńliwza rzecz kiedy ná świecie potkác może [...] gdyż wiefz/ żeś fie iuż fstał iedno ciało s Pánem swoim *RejPos* 90; *OrzJan* 41.

»ktorymże sposobem« = jakże (1): Bo którymże fpořobem Wołochów wżywać będzie do Niemiec/ albo y Tátár łamych/ kiedy mu przefzcia ziemią niepozwolimy? *OrzJan* 10.

β. W założeniu brak odpowiedzi. Znaczeniowo bliski partykule pytajnej wzmacniającej: co za, o jakiz (3) : *PatKaz III* 136; Bo/ iefli fprawiediiwy ledwo zbáwion będzie/ W ktorymże/ Boże Przyidzie ftáwić fie mnie/ rzędzie? *GrabowSet* A4v; Y Ktoż niebiefká moo z niedoftepnéy góry/ Wyzuie mię z człowieczéy pořtáci y z fkóry? A fkrzydła do ramión mych z lekkich piór włádzi *GosłCast* 52.

B. Wprowadza zdanie pytajne zależne dopełnieniowe bez zapowiednika (3) :

a. *Zwykłe* (2) : Gdiz tak powiedaz omfzi papieřkiey powiedzmy ktoż iest rořnoř Chriftuřfowej mřzi/ odemřzey papieřkiey? *SeklKat* Y3.

Wyrażenie: »ktorymże sposobem« = jakże (1): dořyc BOgu zá grzechy y przefteřtwa nářze wczynić nie możemy/ chociaźbyřmy niewiem iáko chćieli. (–) Ktoremże tedy fpořobem BOg nas wfprawiedliwia? iuż mi wřdy powiedz *CzechRozm* 219.

b. *Retoryczne. W założeniu odpowiedź negatywna: żaden* (1) : Nie pochlebić nikomu/ pánom ni Krolowi/ A ktoż wiefz cnotá/ niechay káždy powie. *RejZwierz* 17v.

II. *Zaimek rzeczowny, wymienny z zaimkiem osobowym „któż”, „kto”* (86) :

1. *Względny* (17) :

a. *Wprowadza zdanie [w tym: podmiotowe (5), orzecznikowe (1); w postpozycji (5), w antepozycji (1)] (6) : OpecŻyw* 11, 42; nybył by był fynem wdzyącznym ktoryřz rořkazawřzy matką czczyc łam by yą mogąc oczyřszczyc zeřmoczyl grzechem *PatKaz I* 11; *BibRadz Ps* 34/13; Pánie řędzia otom ia iest ktoryřem me dobro rozdzielił/ zá ktorego moy przyáciel był wřtráchu řmierci *HistRzym* 119v.

Połączenie: »ktoryż to« (1): Oto yuř poczata wzyuoczye řzwyátey anny ktořałz to dlugy czas chouana wtayemnychach bořtwa *PatKaz II* 74.

b. *W odniesieniu do zaimka jako podmiotu albo dopełnienia zdania nadrzędne wprowadza zdanie podrzędne przydawkowe określające bliżej osobę lub osoby przez ten zaimek wyrażone [w tym: zaimek wskazujący zastąpiony partykułą „toć” w funkcji podmiotu w połączeniu z orzecznikiem w N (1); zdanie podrzędne w stosunku do zaimka w postpozycji (6)u w antepozycji (3)] (9) : BierEz* A4v; Miedzi tymi ktoryř Alexandra karali że fie łobie kazał kłaniać, namędrřzy y nářławnieyřzy był Califtenes *BielŻyw* 106, 6, 82, 148 [2 r.]; *BibRadz Ps* 25/12; Y pořłał řwe pořty po řtronách rozlicznych řwiátá obiecuiąc im że ktoryřby go náłařł/ ten wielki dar od ceřárzá weźmie. *HistRzym* 129v, 21.

c. W odniesieniu do zaimka osobowego oddzielonego od „któryż” orzecznikiem w N. [Orzeczenie przy „któryż” pod względem osoby i rodzaju w składni zgody z zaimkiem osobowym] (2) : *HistRzym* 46v; TYś ięft Izráełki [!] Krol/ z Dawidowego pokolenia/ któryżeś nam w imię Boże/ pożegnány żądájący Krol przyźzedł. *ArtKanc* E5v.

2. *Pytajny*. Wprowadza zdanie pytajne niezależne. Pytanie dotyczy podmiotu, dopełnienia, przydawki lub orzecznika: *któż*; *quis* *Vulg*, *PolAnt* (64) :

A. *Zwykle* (49) : *KromRozm III* C2; *Kthorysz* ięft [Quis est; Kto ięft *WujBib*] mąż mądry coby tbemu rozumiał *Leop Ier* 9/12, *Eccli* 34/29; *BibRadz Is* 41/2, 60/8, *Act* 19/35, *Rom* 8/34; *RejAp* 152, 186; *BudBib Iudith* 6/2; *ModrzBaz* 30v; *Ktoryż* ięft ten człowiek coć powiedział/ Weźmi łóże twoie á chodź? *WujNT Ioann* 5/12; Ci ktorzy są obleczeni w śzaty białe ktorzyż są? y fład przyźzli? *WujNT Apoc* 7/13, *Matth* 12/48, *. 52, *Matth* 24/45, *Luc* 12/42, *Ioann* 9/36 (9).

W połączeniu z przyimkiem „z” + *G pl* [szyk 12 : 1] (13): *LubPs* T3v; *Ktoryż* go tedy z nich więcej miłue. Odpowiadájąc *Symon*/ rzekł: Mniemam iż ten ko^{mu} więcej odpuścił. *Leop Luc* 47/42; A tak z tych trzech *ktoryż* [*Quis igitur horum trium*] ci się widzi bliższym być onemu co był wpadł między zboycę? *BibRadz Luc* 10/36, *Ex* 10/8; *RejPos* 208v; Kiedy się ieden modli/ á drugi przeklina/ y ktoregoż z nich głófu Pan wyłłucha? *BudBib Eccli* 34/26[29]; *CzechRozm* 16; *WujNT Matth* 21/31, 22/28, 27/21, *Mar* 12/23, *Luc* 7/42, 10/36.

Połączenie: »*ktoryż* iny« (1): *Koronator Królewski Káplán* być musi: ále nie ten *Káplán* z *Gniézná*/ którego oni *Bálwochwalcą* zowá. (–) A któregoż inégo oni być powiadáią? (–) Tego/ ná którego by *Ewányelikowie* zwolili. *OrzQuin* V3.

»*ktoryż* to« (16): A *ktoryżby* to był taki *krol* [*Quis est iste rex* *Vulg Ps* 23/10] wífelyákíey chwały/ áto ięft on *ktory* ięft námoćnieyśly á námoźnieyśly wkáźdey śpráwie waleczney. *RejPs* 35; *LubPs* F4 [2 r.]; *KrowObr* 100v [3 r.]; *BibRadz Ioann* 13/25; *RejAp* 67v, 69v, 123v; będą widzyeć á nie poznáią/ będą fłyszec á nie zrozumieią. A *ktorymże* to tedy grozi: Tym pewnie *kthorzy* się thu tymi przypowieściami á tymi básniami obyeraią *RejPos* A5v, 150; *SkarJedn* 39; *MWilkHist* D4; *Skinął* tedy ná tego [*umilowanego ucznia*] *Symon Piotr* y rzekł mu: *Ktoż* ięft o *ktorym* mowi? On tedy [...] rzekł mu: *Pánie*/ *ktoryż* to ięft [*quis esk*]? *WujNT Ioann* 13/25, *Ioann* 12/34.

B. *Retoryczne*. W założeniu odpowiedź negatywna „nikt” lub pozytywna „každy” (przy zaprzeczonym orzeczeniu) (15) : Y *ktoryż* yęft taki człek coby o śwey mocy/ Włtąpił ná *gorę Páńfką* procz yego pomocy/ Abo *ktoż* wždy ná *myeýfcu* yego śwyetym fćánye *LubPs* F3v; Y *którażby* nie fłzá rádá/ Zá tak *gładkiego fásiádá*? *KochSob* 61; *LatHar* 495; *WujNT Hebr* 12/7.

W połączeniu z przyimkiem „z” + *G pl* (8): *MurzNT Matth* 12/11; *ModrzBaz* 79v; *Ażá* też y *fám* *Pan Chrístus* nie miał [...] *nieprzyacıól* y *prześládownikow*? także też y *prawdźiwi* *vcźniowie* yego? *Ktoregoż* wždy *kiedy* z nich [...] *prześládownáli*? *CzechEp* 17; *Ktoregoż* z *Prorokow* [*Quem prophetarum*] nie *prześládownáli* *oycowie wálzy*? *WujNT Act* 7/52, *Matth* 7/9, *Ioann* 8/46, *Act* 19/35, a. 456.

Połączenie: »*ktoryż* inszy (a. inny)« (3): A *komuś* ty on *kołacz* dał/ *Com* ia *śwey* *powolney* *pośłał*? On rzekł/ á *ktoreyże* *inney*/ *Dałciem* go *twoiey* *powolney*. *BierEz* C4; *GrzegRóżn* Kv; *CzechEp* 239.

3. W funkcji zaimka nieokreślonego nadaje zdaniu odcień czasowo-warunkowy: *jeśli, gdy ktos* [w tymi z trybem warunkowym (2); z odpowiednikiem w zdaniu nadrzędnym „*tedy*” (1); zdanie podrzędne *zawsze w antepozycji*] (5) :

W połączeniu z przyimkiem „*z*” + *G pl* (5): *BielŻyw* 49; *Przyiaćielu miły/ nie bądź między nami przeczanie ktoryby znas był lepszy/ ále iednę rzecz vczyńmy/ á ktoryż by znás tego nieprzewiodł/ tedy bądź sługą drugiego. HistRzym* 95; *A ktoryż z was oycá proši o chleb (marg) A ktoregoż z was oycá, będzie fyn prošił o chleb. G. (-) zali mu poda kámień? A ieśli ryby; izali miáfto ryby poda mu węzá? WujNT Luc* 11/11; *Ktoryż z was (marg) Iełli ktory z was G. (-) mądry y ćwiczony? Niechże pokaże z dobrego obcowania vczynki fwe łágodney mądrości. WujNT Iac* 3/13.

Cf **KTORYŻKOLWIEK**

KK